

הנדון: **הנחייה רשם מאגרי המידע מס' 2/2012: תחולת הוראות חוק הגנת הפרטיות על הליכי מיון לקבלה לעבודה ופעילות מכוני מיון**

1. בהמשך למספר טיוטות שפרסמתם, ולאחר שימוע שנמשך למעלה משנה, פרסמתם היום את ההנחיה שבנדון. ההנחיה מפרטת את ההשלכות המעשיות של דיני הגנת הפרטיות על פעילותם של מכוני המיון במסגרת הליכי קבלה לעבודה. בין היתר נאמר בה, **כי על המכונים לאפשר לכל נבחן לעיין בתוצאות המבחנים "בדיוק" כפי שאלו הועברו למעסיק, וכי אין תוקף משפטי לפרקטיקה של המכונים, שמאלצים את הנבדקים "לוותר" על זכות העיון.** עוד ראוייה לציון הקביעה, שלפיה **אסור למכון המיון לשמור מידע אישי של נבדק** אלא למטרה של מתן חוות דעת למעסיק ששלח אותו למבחנים. הסכמת הנבדק לסטייה מכלל זה - דהיינו, הסכמה לשמירת המידע האישי שלו לצורך העברתו לגורמים נוספים בעתיד - ניתנת לביטול בכל עת.

2. **אנו מברכים על פרסום ההנחיה, ואולם מצרים על סייגים ופרצות שנותרו בה, ושעליהם התרענו במהלך השימוע.** כך, למשל, **אין לסייג את זכות העיון** במקרה של "חשש" (הגם שברמת הסתברות של "קרוב לוודאי") לפגיעה בסוד מסחרי או בתוקף המבחנים ומהימנותם. במהלך השימוע לא העלו נציגי תעשיית המיון ולו דוגמא שתבסס חריג זה. בדומה לזה יש להבטיח את הפסקת הפרקטיקה שבה מונעים מנבדקים את זכות העיון על יסוד חשש, כביכול, ל"נזק נפשי", אלא באותם מקרים נדירים שמדובר ב"נזק חמור" לבריאות עד כדי סיכון חיים (ראו: **סעיף 13(ג) לחוק הגנת הפרטיות**). בכל מקרה שבו המכון אינו מאפשר לנבדק לעיין בכל התוצאות, עליו למסור לו על כך **הודעה כתובה ומנומקת.** לבסוף אנו סבורים, כי זכות העיון של הנבדקים כוללת גם קבלת **העתק צילומי של התוצאות.**

3. ניסיון העבר מניח יסוד לחשש, שכל ערפול עלול לשמש מכונים שיבקשו להתחמק מביצוע חובותיהם החוקיות כמפורט בהנחיה. בהקשר זה אזכיר, **שהמכונים התעלמו מהנחיה שהוציאה רשמת מאגרי המידע** עוד בשנת 2002 ושהורתה להם לאפשר לנבדקים לעיין בתוצאות המבחנים. הפרה בוטה זו של הדין הייתה אחד הגורמים, שהביאו את רשם מאגרי המידע להודיע לפני כשלוש שנים, שהוא שוקל להתלות את רישום מאגרי המידע של מכונים סרבנים, ובהמשך לכך - את הליכי השימוע שהסתיימו עם פרסום ההנחיה שבנדון.

4. עוד ראוי להזכיר את הדברים שהשמיעו נציגי המכונים במהלך השימוע בעל פה שנערך במשרדי **רמ"ט ביום 22.9.11.** במיוחד נדהמתי לשמוע את הצהרותיה של פסיכולוגית בכירה, שארשת פניה ונימת דבריה הותירו, לפחות אצלי, רושם עז של התנשאות פרופסיונאלית מאיימת. **"מה לדעתכם יקרה בפועל?"** היא שאלה **"תוציאו את ההנחיה ויהיה לזה את התוקף שמגיע לו?..."**

ההנחיה תקינים? המעסיקים והמכונים יחיו בשלום עם זה? לא מספיק לבוא עם הנחתה כזאת ולצפות לטוב. אתם נעולים בדיציפלינה שלכם, אבל ארגז הכלים שאתם מביאים איתכם איננו מספיק". כיוון שהדוברת הייתה מנהלת בכירה במכון מיון גדול, אני מתקשה לדחוק את החשש, שמדובר בהצהרת כוונות ובאזהרה: שאין כוונה לקיים את ההנחיה שבנדון, וליתר דיוק שיש כוונה להפר אותה; ש"המכונים" – לרבות המכון שיוצג על ידי הדוברת – לא "יחיו בשלום עם זה"; ושציבור גדול ומדוכא של נבדקים במכונים המיון אינו יכול "לצפות לטוב".

5. לאור זאת, ועל רקע הניסיון המר, שנצבר במהלך העשור האחרון, רשמנו לפנינו בסיפוק ולתזכורת את הוראת המעבר של ההנחיה, שלפיה "הרשם יתחיל באכיפת הוראות ההנחיה בתום 3 חודשים ממועד פרסומה".

6. אך בכך לא די. אנו מבקשים שתפיצו ברבים את תוכן ההנחיה ואת פרטי הדיון המתמשך והמעמיק, שקדם לפרסומה; שתזמינו את הציבור להתריע ולהודיע על הפרתה אם תהיה; שתפנו אל נציבות שוויון ההזדמנויות בעבודה, ולנציבות שוויון לאנשים עם מוגבלויות ותבקשו מהן לשלב את ההנחיה גם במסגרת פעולות האכיפה שלהן; ושתודאו שכל רשויות המדינה יתנו את קשריהן עם מכוני מיון בקיום ההנחיה ברוחה ובלשונה.

7. כפי שכתבנו לפני כשנה, בתגובה לטיוטת הנוהל שבנדון: "גורלם של רבבות מבקשי עבודה נתון בידיהם של מכוני המיון... הם תלויים בהם תלות ניכרת... [ש] מנוצלת על-מנת להעמידם בפני סדרה של מבחנים ושאלונים, חלקם פולשניים ומשפילים, ובהסתמך עליהם – לשרטט פרופיל פיזי, נפשי ואישיותי, שאמור לנבא, במידה שנויה במחלוקת של תוקף ומהימנות, את סיכויי התאמתם לתפקיד. הנבחנים נדרשים לחתום על כתבי ויתור 'בהסכמה', אשר מתיימרים לשלול את זכותם הבסיסית לעיין במידע האישי שלהם, שמוחזק על ידי המכון והמעסיק".

8. ואכן, במהלך השימוע הסתבר, שמכוני מיון רבים משתיתים את פעילותם על מה שכונה על ידי נציגם כ"פירמידה". למונח זה לא נלוו הסברים, ואולם ממכלול הדברים שנשמעו במהלך השימוע מצטיירת "פירמידה" שבראשה ממוקמים האינטרסים המשותפים והמשלימים של המכונים ושל המעסיקים. רק בתחתית, תחת כובדס של הלוחץ של אותם אינטרסים, ממוקמים הנבדקים - המועמדים לעבודה, וזכויות היסוד שלהם לפרטיות ולכבוד.

9. עתה, לאחר פרסום ההנחיה שבנדון, יש מקום לתקווה, שיחול שינוי במבנה "הפירמידה", וזכויות האדם של רבבות מבקשי עבודה יזכו ליחס הראוי להן. אנו מברכים על הפעולה המאומצת שעשיתם בהקשר זה, ומפצירים בכם לפעול לאכיפת הדין, כדי שהמאמץ לא יהיה לשווא - על מנת שחרף האזהרות שנשמעו, יוכלו מבקשי עבודה לממש את זכויותיהם, על מנת שכולנו נוכל לחיות בחברה צודקת והוגנת יותר, ובניגוד לאיומים - "לצפות לטוב".

בכבוד רב ובברכה,

אבנר פינצ'וק, עו"ד